

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ОСНОВИ ГЕОЕКОЛОГІЇ**

Вид дисципліни (за компонентом ОП): обов'язкова

Освітньо-професійна програма: Гідрометеорологія

Спеціальність: 103 Науки про Землю

Галузь знань: 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаними освітньо-професійними програмами: географічний

Мова навчання: українська

Розробник: професор кафедри географії України та регіоналістики Ющенко Юрій Сергійович

Профайл викладача:

[http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[1594\]\[caf_pers_id\]=2096&commands\[1594\]=item](http://www.geoukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1594][caf_pers_id]=2096&commands[1594]=item)

Контактний телефон: (0372) 58-48-47

E-mail: y.yushchenko@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4167>

Консультації: проводяться згідно графіку

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Основи геоєкології» виконує функцію формування у студентів основ знань про взаємодію суспільства і природи та вирішення практичних проблем у цій сфері. Вона необхідна при підготовці фахівців у галузі гідрометеорології і розкриває зв'язок із системою екологічних дисциплін.

2. Мета навчальної дисципліни: ознайомити студентів з проблематикою сучасної геоєкології, історією її розвитку, методологією, положенням в системі наук, з геоєкологічними проблемами природокористування.

Завдання курсу:

- надання студентам системних відомостей про теоретичні основи сучасної екології та геоєкології;
- ознайомлення та закріплення у студентів знань про геоєволюцію, географічну оболонку та геоєкосистеми;
- надання студентам відомостей про проблеми та основи раціонального природокористування;
- формування вмінь використовувати набуті знання при вивченні особливостей та закономірностей провідних географічних і геоєкологічних явищ та процесів.

3. Пререквізити. Загальна гідрологія і методи гідрометеорологічних вимірювань, основи геохімії та гідрохімії, філософія.

4. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- сутність питання взаємодії суспільства і природи;
- структуру та зміст системи екологічних наук;
- основні етапи і закономірності геоєволюції;
- закони будови і функціонування геосистем;
- концепції глобального розвитку.

вміти:

- давати оцінку сутності геоєкологічних проблем;
- аналізувати геоєкологічну ситуацію регіону;
- оцінювати шкоду від антропогенного впливу на довкілля;
- оцінювати корисні функції геосистем;
- аналізувати можливості просторового та ландшафтного планування.

В процесі вивчення курсу студент повинен мати:

- *Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю.*
- *Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад Землі як планетарної системи та її геосфер.*
- *Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних процесів формування і розвитку геосфер.*

- Аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.
- Знати і застосовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в науках про Землю відповідно до спеціалізації.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальних:

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Прагнення до збереження природного навколишнього середовища.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахових:

- Знання та розуміння теоретичних основ наук про Землю як комплексну природну систему.
- Здатність до всебічного аналізу складу і будови геосфер.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	3	5	5,0	150	30	30			90		залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
1	2	л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Геоеволюція та геосистеми					
Тема 1. Самоорганізація і геоеволюція	10	2	2			6
Тема 2. Концепція геоеволюції	10	2	2			6
Тема 3. Доноогенні цикли геоеволюції	10	2	2			6
Тема 4-5. Концепція і основні риси ноогенного циклу геоеволюції	18	4	4			12
Тема 6-7. Загрози, безпека і перспективи земної цивілізації	18	4	4			12
Разом за ЗМ1	70	14	14			42
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Проблеми ноогенного циклу геоеволюції (взаємодія суспільства і природи)					
Тема 8. Поняття про управління у сфері взаємодії суспільства та природи	10	2	2			6
Тема 9. Планування сталого розвитку	10	2	2			6

Тема 10. Екологічна політика, економіка, культура	10	2	2			6
Тема 11. Просторове планування	10	2	2			6
Тема 12. Управління територіями, землеустрій	10	2	2			6
Тема 13. Ландшафтне планування	10	2	2			6
Тема 14. Планування управління річковими басейнами	10	2	2			6
Разом за ЗМ 2	80	16	16			48
Усього годин	150	30	30			90

5.3 Тематика індивідуальних завдань

№ п/п	Назва теми
1	Самоорганізація і еволюція
2	Глобальний еволюціонізм
3	Унікальність геоеволюції
4	Глобальні геосистеми
5	Антропогенез і ноогенез
6	Етапи взаємодії суспільства та природи
7	Геоєкологія в системі наук
8	Сучасна екологічна криза
9	Аналіз екологічних проблем України
10	Аналіз екологічної ситуації регіону Українських Карпат

5.4 Самостійна робота

№ п/п	Назва теми
1	Концепція геоеволюції
2	Ноогенний цикл і перспективи геоеволюції
3	Поняття про управління, його види та об'єкти у застосуванні до взаємодії суспільства та природи
4	Інтегроване управління територіально-аквальними геосистемами

5.5 Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми
1	Самоорганізація, розвиток, системи. Антропний принцип і глобальний еволюціонізм. Абіогенні та біогенні процеси земної еволюції
2	Зародження і становлення людини розумної, суспільства, господарства, взаємодії з природою. Причини і структура глобальних проблем людства. Концепції безпеки. Поняття прогресу і його застосування до сучасного етапу геоеволюції
3	Місце та розвиток управління та планування у процесах земної еволюції. Проблеми інтеграції управління та планування. Соціальні аспекти управління та планування. Основи

	просторового планування
4	Основи землеустрою. Ландшафтне, ландшафтно-екологічне планування в Європі та Україні. Основи управління кліматом. Стратегії управління водами. Водна Рамкова Директива ЄС і управління землями, ландшафтами і басейнами річок

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми поточного контролю: усні опитування (колоквіуми), практичні роботи, реферати, тестування.

Форма підсумкового контролю: залік.

Засоби оцінювання:

стандартизовані тести, реферати, есе.

7. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка: національна та ECTS	Критерії оцінювання
90-100	Зараховано А	Студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.
80-89	Зараховано В	Студент повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.
70-79	Зараховано С	Студенту розкрив теоретичні питання, програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.
60-69	Зараховано D	Студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння матеріалу.
50-59	Зараховано E	Студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі.
35-49	Незараховано FX (з можливістю повторного складання)	Студенту не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.
0-34	Незараховано F (з обов'язковим повторним)	Студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою

	курсом)	думку навіть на елементарному рівні.
--	---------	--------------------------------------

Розподіл балів, які отримують студенти за кожен елемент

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2							40	100
T1	T2	T3	T4-5	T6-7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	6		

T1, T2 ... T14 – теми змістових модулів.

8. Рекомендована література

8.1. Базова (основна)

1. Адаменко О.М., Приходько М.М. Регіональна екологія і природні ресурси: Підручник. – Івано-Франківськ, 2000. – 278 с.
2. Барановський В.А. Екологічна географія і екологічна картографія. –К.: Фітосоціоцентр, 2001. – 252 с. – Бібліограф.: С. 196-215. Парал. тит. арк. англ.
3. Геоекологія України. – К.: Манускрипт, 1993. – 117 с.
4. Гродзинський Д.М. Основи ландшафтної екології: Підручник. – К.: Либідь, 1993. – 224 с.
5. Сафранов Т.А. Екологічні основи природокористування: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: „Новий Світ-2000”, 2003. – 248 с.
6. Топчиев А.Г. Геоэкология: географические основы природопользования. – Одеса: Astroprint, 1996. – 392 с.
7. Україна: географічні проблеми сталого розвитку. Зб. наук. праць. В 4-х т. – К.: ВГЛ «Обрії», 2004. – Т. I. – 328 с.

8.2. Допоміжна

1. Адаменко О.М., Адаменко Я.О., Булмасов В.О. та ін. Природничі основи екологічного моніторингу Карпатського регіону. – К.: Манускрипт, 1996. – 208 с.
2. Антропогенні географія й ландшафтознавство в XX і XXI століттях. – Вінниця: Гіпаніс, 2003. – 235 с.
3. Волошин І.М. Ландшафто-екологічні основи моніторингу. – Львів: Ліга-Прес, 1998. – 356 с.
4. Геоекологічні проблеми Івано-Франківщини та Карпатського регіону. – Івано-Франківськ: „Екор”, 1998. – 238 с.